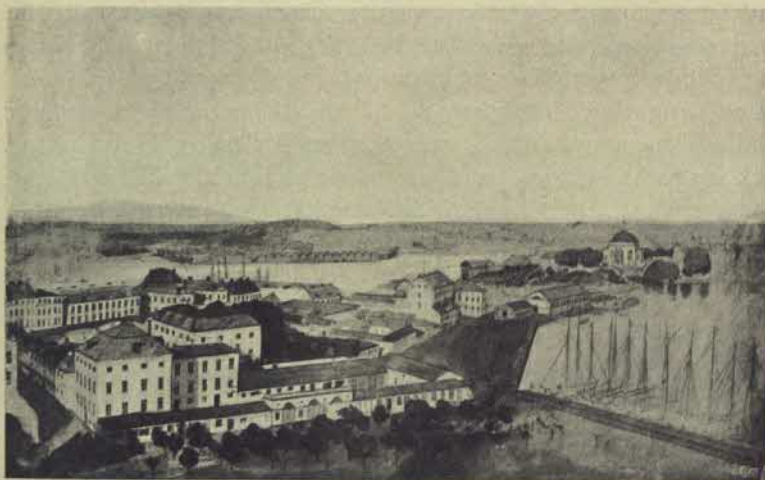

personer, dock med villkor, att de nya innehafvarna på tomterna skulle uppföra byggnader, som togo sig väl ut från det kungliga slottet. Så här lyder en punkt i tillägget till donationsbrevet för Jean de la Vallée, som fått den tomt, där nu huset n:r 4 Stallgatan m. m. är beläget: »och såsom Wij hafwa effterlathit bemälde Blasiusholmen några particulari till den ända att der *godhe huus till hederlig prospect för Wårt Kongl. Slätt skole blifwa lagde*, alltså är Wår willie at ingen må på den Sudväst sidan gient emot la Walles tomt, enten medh pålande, både bygningh eller hwadh annat det hälst wara kan, göra någon ävärkan till hinder af prospecten och Ziraten för bemälde Slätt».

Man ser således att känslan på Stockholms, särskildt Blasieholmens sydvästra sidas förskönande tagit sig en liten slumrare på ungefär 200 år, innan den åter uppvaknade. När emellertid insikten om Blasieholmens betydelse för stadens utseende åter väcktes till lif, blef den första åtgärden att Nationalmuseum förlades dit. Om nu detta får anses så särdeles lyckadt må lämnas därhän, då ju denna byggnad i betänkelig mån skymmer utsikten öfver Nybroviken och Strandvägen, hvilka dock vid denna tidpunkt voro allt annat än tilltalande. Man får därför ej allt för strängt döma dem som bestämt platsen för museet.

Ett annat bevis för att man insåg nödvändigheten af att bygga dessa tomter med monumentala och prydliga hus finna vi däri, att handels- och ekonomi-kollegiet på 1860-talet afböjde dåvarande ägarens, brukspatron Benedicks, begäran att på det s. k. Palmeska husets tomt få uppföra ett litet, visserligen elegant enfamiljshus med hufvudfasad åt strömmen, men hvars portal ej ansågs nog monumental och hvars stallbyggnader skulle vara belägna åt Kungsträdgårdsgatan. Nog var den s. k. »Hammerska ladans», som senare ordnades på denna tomt, länge en visa i Stockholm, men jag undrar på huru många tonarter de Benedickska hästarna skulle blifvit besjungna, om inte kollegiet trädte emellan. Det är dessutom att märka, att det för sin tid utmärkt vackra, nu rifna Davidsonska, sedan Wannbergiska huset (n:r 2 b Kungsträdgårdsgatan) redan då sedan några år var uppfördt. Grefve August Gyldenstolpe, som i slutet af 1850-talet lät uppföra det

likaledes rifna huset n:r 9 (förr 3 b) Arsenalsgatan, och konditor Davidson, som efter ritningar af Ståhl uppförde nyssnämnda hus, inledde härmed raden af nybyggnader och omdaningar å Blasieholmen, men ledsamt nog, var 1860-och 70-talens brist på sinne för det gamla en orsak till, att allt som ej hänförde sig till Wiener-Ringarkitektur förkastades. De gamla palatsen hafva därför nu föga kvar af äldre tiders gedigna smak, och Blasieholmens minnen från dess glansperiod äro snart nog en saga blott.

Blasieholmen från Jakobs kyrktorn 1845.

Efter akvarell i Westinska saml. i Uppsala univ.-bibliotek.

Detta kvarter är dock i alla händelser ett af de bäst bebyggda och prydligaste i hufvudstaden, och om drottning Kristina från det kungliga slottet nu kunde betrakta denna af henne omhuldade stadsdel och det »Zirat» den fått, skulle hon måhända med gubben Mothander (gammal Blasieholmsbo) utropa: »Man får vara nöjd!», äfven om hennes arkitekt de la Vallée i hennes konungsliga öron skulle hviska några förstulna anmärkingar mot åtskilliga af de under senare tider uppförda byggnaderna, hvilka mera tala om vinningslystnad än om konstnärlig anda och föga motsvara de

fordringar på monumental arkitektur man äger rätt att uppställa, när det gäller en plats af så enastående storslagen karaktär som denna.

Det gamla uttrycket: »Gå åt Blasieholmen» i dess bemärkelse af svordom, har förlorat sin udd, och numera har en promenad i dessa trakter intet, som förklarar huru ett sådant uttryck kunnat vinna burskap.¹

Låt om oss nu göra en promenad till de gamla palatsen och något taga kännedom om deras forna ägare och inbyggare. Denna promenad skulle säkerligen kunna göras pikant nog, om jag därvid kunde begagna det framställningssätt, som i senare tider med framgång användts af en del författare, hvilka så att säga påtagit sig och erbjudit läsaren hvar sitt par »lyckans galoscher» och sålunda figurligen förflyttat sig till en viss period, som noga beskrifves med lyktor och gatstenar, krogar och supbröder, nattväktare och brandredskap m. m. Detta praktiska sätt att få publikum att läsa topografi kan emellertid ej användas, då mina små historiker röra sig inom en tidrymd af mera än 200 år. Med risk således att skrifva lika torrt som skalden Oxenstiernas broder, hvilken, då han af skalden begärde sand att hålla på något, som han skrifvit, fick det svaret: »Hvad skall du med sand att göra, du skrifver ju så torrt», går jag till verket med anhållan om benäget öfverseende och i hopp att i någon mån kunna väcka läsarens intresse för en stadsdel, som i mer än ett afseende måste räknas till de märkligaste i vår vackra hufvudstad.

¹ När uttrycket uppkommit känner jag ej, men att det brukats framgår af en artikel i en Stockholms-tidning (Kapten Puff) af 1858 med anledning af de namnförändringar, som en del gator i Stockholm underkastades vid denna tid. Det var samtidigt med att några kupletter i en pjäs gifven på Ladugårdslandsteatern blifvit förbjudna af censuren. Tidningen hemställde då till öfverståthållaren greve Jakob Essen Hamilton, huruvida han ej ville kalla Urvädersgränden för »Censurvädersgränden». Dessutom frågades om icke greven ville: »gå ett slag tillbaka och kungöra Blasieholmens uppkallande med dess forna namn Käpplingeholmen? »Denna reform i tillbakagående riktning, som jag vågar försäkra», säger författaren, »icke strider mot Rysslands politik (Ryske ministern Daschkov bodde sedan länge i det Fersenska huset), skulle helt visst med odeladt bifall upptagas af alla vänner till historiskheten och äfven tillfredsställa hufvudstadens fromma själar, för hvilka talsättet: *Gå åt Blasieholmen!* länge varit en styggelse såsom innefattande en svordom». Denna uppsats var undertecknad: »medlem af Corps Diplomatique».